

Notat om dele af Transportministeriets udkast til forslag til ændring af færdselsloven (Nedsættelse af promillegrænsen for førstegangserhververe m.v.)

1. Indledning

Transportministeriets udkast til forslag til lov om ændring af færdselsloven udsendt til høring den 17. december 2024 (herefter *lovforslaget*) indeholder bl.a. en udvidelse af begrebet spirituskørsel. I dag foreligger der spirituskørsel efter promillekriteriet (færdselslovens § 53, stk. 1), når et motordrevet køretøj (køretøj, der er forsynet med motor som drivkraft) føres eller forsøges ført, efter at føreren har indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 0,50 promille. Efter lovforslaget skal der indsættes en ny bestemmelse som § 53, stk. 2, hvorefter der også foreligger spirituskørsel, når en almindelig bil (kategori B) føres eller forsøges ført af en fører, der har indtaget spiritus i et sådant omfang, at alkoholkoncentrationen i blodet under eller efter kørslen overstiger 0,20 promille, hvis

- 1) forholdet er begået inden for de første 3 år efter førstegangserhvervelse af retten til at føre almindelig bil (kategori B), eller
- 2) forholdet samtidig udgør en overtrædelse af eller forsøg på overtrædelse af § 56, stk. 1, 1. pkt. (kørsel uden erhvervet kørekort).

Det fremgår af lovforslaget og bemærkningerne hertil, at spirituskørsel efter den foreslåede nye bestemmelse med en alkoholpromille i intervallet 0,21 til 0,50 promille skal sanktioneres efter gældende regler og praksis for spirituskørsel i intervallet 0,51 til 1,20 promille. Den foreslåede bestemmelse medfører således ikke, udover den foreslåede nedsættelse af promillegrænsen for førstegangserhververe m.v., ændringer i sanktionsfastsættelsen i spiritussager.

Den foreslåede udvidelse af spirituskørsel-begrebet er en nyskabelse inden for dansk færdselsret, idet det ikke længere (alene) er førerens tilstand og kørsel, der bliver bestemmende for, om der foreligger en strafbar færdselsforseelse. Efter lovforslaget vil tillige det tidsrum, den pågældende har haft kørekort (eller det forhold, at den pågældende slet ikke har haft kørekort) indgå i gerningsindholdet for strafbar spirituskørsel efter den nye foreslåede bestemmelse.

Dette indebærer en væsentlig forskelsbehandling mellem de førere af almindelige biler (kategori B), der ikke har haft kørekort længere end 3 år (eller slet ikke har erhvervet kørekort) og alle andre motorførere, herunder personer, der fører andre motordrevne køretøjer end almindelig bil (kategori B), f.eks. lastbil og bus, motorcykel og stor knallert.

Forskelsbehandlingen viser sig derved, at personer, der fører eller forsøger at føre en almindelig bil (kategori B) med en promille mellem 0,21 og 0,50 anses for at køre spirituskørsel, hvis kørslen sker

inden for de første 3 år efter førstegangserhvervelse, eller føreren ikke har erhvervet kørekort, mens en tilsvarende kørsel ikke er spirituskørsel og dermed ikke er strafbar, hvis kørslen foregår med alle andre motordrevne køretøjer end almindelig bil (kategori B), f. eks. lastbil, bus eller motorcykel, eller hvis den foregår mere end tre år efter førstegangserhvervelsen af kørekortet.

Den således beskrevne forskelsbehandling forekommer os meget betænkelig, idet den gennemføres i et meget fintmasket sanktionssystem, der er opbygget over en lang årrække efter principper og ud fra forudsætninger, hvori der ikke indgår en forskelsbehandling af den beskrevne karakter.

I dette notat vil vi knytte nogle bemærkninger til de nogle af de principielle betæneligheder, som lovforslaget giver anledning til. Vi vil i afsnit 2 behandle den forskelsbehandling, der gennemføres mellem førere af almindelige biler (kategori B) og andre motordrevne køretøjer. I afsnit 3 vil vi sammenligne, hvorledes personer, der er omfattet af det nye spirituskørsel-begreb er stillet strafferetligt i forhold til andre førere af motordrevne køretøjer. Endelig vil vi i afsnit 4 fremkomme med forslag til, hvorledes man kan afbøde de mest dramatiske konsekvenser af den forskelsbehandling mellem de forskellige motorførere, som lovforslaget indebærer.

2. Hvorfor er det kun førere af almindelige biler (kategori B), der omfattes af den foreslåede udvidelse af spirituskørsels-begrebet?

Så vidt vi kan se, gives der i lovforslagets bemærkninger ingen begrundelse for, at det alene er førere af almindelig bil (kategori B), der vil blive omfattet af det nye spirituskørsels-begreb. Den eneste forklaring herpå, vi kan forestille os, er, at der i lovforslaget lægges op til, at 17-årige, der efter den gældende forsøgsordning kan få kørekort og derefter føre almindelig bil (kategori B), men ikke andre typer af motordrevne køretøjer, skal have adgang til at køre uden ledsager i tidsrummet kl. 05.00 – 22.00. Nedsættelsen af promillegrænsen for førere af almindelig bil (kategori B) kan derfor måske opfattes som en begrænsning af denne udvidede adgang for 17-årige til at føre almindelig bil (kategori B) uden ledsager. Imidlertid vedrører nedsættelsen af promillegrænsen en langt større gruppe personer end 17-årige. Vi har endvidere meget svært ved at se nogen saglig begrundelse for, at der skulle gælde en højere promillegrænse for førere af f.eks. motorcykel eller bus end for almindelig bil (kategori B). Tværtimod synes de begrundelser, der i lovforslaget bemærkninger gives for, at promillegrænsen for nye trafikanter skal sænkes for kørsel med almindelig bil (kategori B), at være (mindst) fuldt ud lige så dækkende for alle de øvrige typer af motordrevne køretøjer.

3. Sammenligning af de strafferetlige positioner for personer, der er omfattet af det foreslåede nye spirituskørsels-begreb og andre motorførere

Som ovenfor nævnt indebærer lovforslaget, at kørsel med en promille i intervallet 0,21-0,50 skal sanktioneres efter de almindelige regler og praksis for spirituskørsel i intervallet 0,51 til 1,20 promille.

En førstegangsspirituskørsel med en promille mellem 0,51 og 1,20 uden skærpende omstændigheder medfører i dag efter praksis en bøde på en måneds nettoløn ganget med alkoholpromillen og kørselsforbud, hvis forholdet er begået inden for 3 år efter erhvervet kørekort

En enkeltstående førstegangsspirituskørsel, der er omfattet af lovforslaget, med en promille på f.eks. 0,25, vil således føre til en bøde på en fjerdedel af en måneds nettoløn og kørselsforbud, mens en kørsel med en promille på 0,25, der ikke er omfattet af lovforslaget (enten fordi føreren har haft kørekort til almindelig bil (kategori B) i mere end 3 år, eller fordi kørslen er foregået i f.eks. en bus, lastbil eller på motorcykel) vil være straffri.

Den således beskrevne forskelsbehandling kan siges at være af relativt beskeden rækkevidde, når det drejer sig om en førstegangsspirituskørsel. Det forholder sig ganske anderledes i andre situationer, f.eks. hvis der – ud over selve spirituskørslen – foreligger skærpende omstændigheder i form af alvorlige kørselsfejl, eller der er tale om to eller flere spirituskørsler til samlet pådømmelse.

Vi vil i det følgende behandle to andre tilfældegrupper, nemlig 1) gentagelsestilfælde og 2) tilfælde, hvor føreren i forbindelse med kørslen har gjort sig skyldig i uagtsomt manddrab. I begge tilfældegrupper forekommer forskelsbehandlingen at være helt uproportionel og næppe tilsigtet.

3.1. Gentagelsestilfælde

Hvis en motorfører, der er dømt for spiritus- eller narkokørsel (fortilfældet) inden for en periode på tre eller fem år på ny gør sig skyldig i en forseelse (den nye kørsel), indebærer fortilfældet, at sanktionerne for den nye kørsel bliver væsentligt strengere, som regel både i henseende til straf og frakendelse af førerretten.

Eksempel 1. Kører en motorfører ved fortilfældet f.eks. spirituskørsel med en promille på 1,00 (uden skærpende omstændigheder), vil vedkommende blive idømt en bøde på en måneds netto løn og få kørekortet betinget frakendt eller blive idømt kørselsforbud. Kører han eller hun inden for 3 år på ny spirituskørsel med en tilsvarende promille, bliver den pågældende på grund af gentagelsesvirkningen af fortilfældet idømt 10 dages fængsel, som regel betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, og får frakendt kørekortet *ubetinget* i 3 år.

Eksempel 2. Kører den pågældende herefter inden for 5 år atter spirituskørsel med en promille på 1,00, bevirker de to tidligere domme, at han eller hun idømmes 20 dages ubetinget fængsel og får frakendt kørekortet ubetinget i 5 år.

Det forhold, at sanktionerne for spirituskørsel efter det foreslåede udvidede spirituskørsels-begreb efter lovforslaget skal svare til de gældende regler for spirituskørsel, vil bevirke, at en fører, der er omfattet af det udvidede spirituskørsels-begreb, og som i eksempel 1 kører med en promille i intervallet 0,21 - 0,50, vil blive idømt 10 dages fængsel, som regel betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling, og få frakendt kørekortet ubetinget i 3 år, mens en sådan kørsel vil være straffri for en person, der ikke er omfattet af det udvidede spirituskørsels-

begreb.

Køres der i et tilfælde som i eksempel 2 med en promille på mellem 0,21 og 0,50, vil den, der er omfattet af det udvidede spirituskørsels-begreb blive idømt 20 dages ubetinget fængsel og få frakendt kørekortet ubetinget i 5 år, mens forholdet er straffrit for andre motorførere.

Tilsvarende vil en motorfører, der er omfattet af det udvidede spirituskørsels-begreb, i et fjerdegangstilfælde blive idømt 30 dages ubetinget fængsel og få frakendt kørekortet ubetinget i 10 år, mens en sådan kørsel vil være straffri for den, der ikke er omfattet af det udvidede spirituskørsels-begreb.

3.2. Kørsel, der bevirker, at føreren dømmes for uagtsomt manddrab

Efter straffelovens § 241 straffes den, som uagtsomt forvolder en andens død, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 10 år. I § 241, 2. pkt. er det bestemt, at hvis forholdet er begået i forbindelse med bl.a. spirituskørsel, anses dette som en særligt skærpende omstændighed.

I praksis idømmes der som udgangspunkt bøde, hvis en motorfører i en færdselssituation findes skyldig i uagtsomt manddrab. Er forholdet begået i forbindelse med spirituskørsel, og der således efter straffelovens § 241, 2. pkt. foreligger særligt skærpende omstændighed, udmåles straffen efter de senere års skærper af straffeloven i praksis til ubetinget fængsel i mindst 3 år.

Dette vil indebære, at den bilist, der er omfattet af det udvidede spirituskørsels-begreb, og som med en promille på mellem 0,21 og 0,50 gør sig skyldig i uagtsomt manddrab, må imødesee en fængselsstraf på mindst 3 års ubetinget fængsel, mens den motorfører, der ikke er omfattet af det udvidede spirituskørsels-begreb, i en tilsvarende situation som udgangspunkt alene vil blive idømt bøde.

4. Forslag til imødegåelse af de mere vidtgående tilfælde af forskelsbehandling som følge af det udvidede spirituskørsels-begreb.

4.1. Imødegåelse af de mest vidtgående konsekvenser af forslaget om, at sanktionsfastsættelsen for spirituskørsel i intervallet 0,21 – 0,50 skal følge reglerne om sanktionsfastsættelsen for spirituskørsel i intervallet 0,51-1,20 promille

4.1.1. De nye regler om sanktionsfastsættelsen i sager om hashkørsel

Ved lov nr. 695 af 8. juni 2017 om ændring af færdselsloven blev hashkørsel udskilt som et særligt delikt fra de øvrige former for narkokørsel. Hidtil havde kørsel med en koncentration af det aktive stof i hash tetrahydrocannabinol (THC) i blodet over en bagatelgrænse på 0,001 mg THC pr. kg. blod været anset som en overtrædelse af den generelle bestemmelse i færdselslovens § 54, stk. 1, der fastsætter en nulgrænse for kørsel med trafikfarlige stoffer i blodet. Var denne bestemmelse overtrådt, blev sanktionerne (straf og frakendelse af kørekortet) fastsat uden hensyntagen til, hvor

høj koncentrationen af trafikfarlige stoffer (herunder THC) i blodet havde været under kørslen.

Når hashkørsel i færdselsloven blev udskilt som en særlig forseelse, skyldtes det et politisk ønske om, at sanktionsfastsættelsen for hashkørsel kom til at svare til sanktionsfastsættelsen for spirituskørsel, hvor straf og frakendelse af førerretten gradueres efter grovheden af spirituskørslen, dvs. efter, hvor høj førerens alkoholpromille havde været under kørslen.

Man gik efter bemærkningerne til lovforslaget ud fra,

- 1) at kørsel med over 0,009 mg THC pr. kg. blod (i det følgende benævnt "højhashkørsel") svarer kørsel med en alkoholpromille på over 1,20.
- 2) at kørsel med over 0,003 mg, men ikke over 0,009 mg THC pr. kg. blod (i det følgende benævnt "mellemhashkørsel") svarer til en alkoholpromille over 0,50, men ikke over 1,20, og at
- 3) kørsel med over 0,001 mg, men ikke over 0,003 mg THC pr. kg. blod (i det følgende benævnt "lavhashkørsel") svarer til en alkoholpromille på ikke over 0,50.

4.1.1.1. Vedr. straffen for hashkørsel

1. gangs hashkørsel

Som nævnt ovenfor er straffen for førstegangs spirituskørsel med en promille mellem 0,51 og 2,00 en bøde på en måneds nettoløn ganget med promillen. En tilsvarende udmåling af bødestrafen for hashkørsel, hvor der ikke er tale om nogen alkoholpromille, er ikke mulig. I stedet fremgår det af bemærkningerne til forslaget til lov 695/2017, at straffen for førstegangstilfælde af højhashkørsel og mellemhashkørsel forudsættes fastsat til 1 måneds nettoløn, svarende til en førstegangs spirituskørsel med en promille på 1,00.

Skulle lavhashkørsel, der som nævnt anses for at svare til kørsel med en promille ikke højere end 0,50, pådømmes som en sådan kørsel, ville der ikke blive tale om straf eller frakendelse, idet kørsel med en promille, der ikke overstiger 0,50 promille, ikke falder ind under definitionen for spirituskørsel i færdselslovens § 53, stk. 1, og derfor ikke er strafbar. Denne konsekvens af det ellers foretrukne princip om, at sanktioneerne for hashkørsel skulle svare til sanktioneerne for spirituskørsel, ønskede lovgiver ikke at drage. I stedet blev det fastsat, at lavhashkørsel skulle medføre en straf på 1/2 måneds nettoløn.

Gentagen hashkørsel

2. gangs og senere højhash- og mellemhashkørsler straffes fuldstændig på samme måde som 2. gangs- og senere spirituskørsler med en promille i intervallet 0,51-2,00. F.eks. straffes en 2. gangs højhash- eller mellemhashkørsel lige som en 2. gangs spirituskørsel med 10 dages fængsel, typisk betinget med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling eller behandling mod narkotikamisbrug. En 5. gangs højhash- eller mellemhashkørsel straffes ligesom en 5. gangs

spirituskørsel med en promille i intervallet 0,51-2,00 kørsel med ubetinget fængsel i 40 dage.

Til forskel fra, hvad der gælder højhash- og mellemhashkørsel, har afgørelser om straf for lavhashkørsel *ingen gentagelsesvirkning* på senere tilfælde af hashkørsel (eller andre færdselslovforseelser). Straffedomme for andre forseelser end lavhashkørsel, f.eks. spirituskørsel eller højhash- eller mellemhashkørsel har heller ingen gentagelsesvirkning på en senere lavhashkørsel. Straffen for lavhashkørsel er således 1/2 månedsløn, uanset hvilken gang lavhashkørsel, der er tale om, og uanset om den pågældende tidligere er straffet for andre overtrædelser af færdselsloven.

4.1.1.2. Vedr. frakendelse af førerretten for hashkørsel

Der sker frakendelse af førerretten for højhash- og mellemhashkørsel efter fuldstændig samme retningslinier som en tilsvarende spirituskørsel. Således idømmes der ved førstegangsmellemhashkørsel inden for de første 3 år efter erhvervet kørekort kørselsforbud ligesom ved en dertil svarende spirituskørsel (promille i intervallet 0,51-1,20). Første gangs højhashkørsel fører som en tilsvarende spirituskørsel (promille over 1,20) til ubetinget frakendelse i 3 år. Endvidere bevirker gentagen hashkørsel et antal års ubetinget frakendelse, fuldstændig svarende til det antal års frakendelse, en tilsvarende gentagen spirituskørsel fører til.

Lavhashkørsel medfører ikke kørselsforbud eller frakendelse af kørekortet, men et klip i kørekortet. Efter reglerne om klip i kørekortet, medfører 3 klip betinget frakendelse af førerretten, uanset hvad der er anledningen til de enkelte klip (2 klip og kørselsforbud, hvis forseelserne er begået inden for de første 3 år efter førstegangserhvervelse af førerretten). Hvis en fører herefter inden for 3 år får yderligere 3 (henholdsvis 2 klip), skal førerretten frakendes ubetinget, jf. færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 7.

4.1.2. Hvis sanktionerne for spirituskørsel med en promille mellem 0,21 og 0,50 kommer til at svare til sanktionerne for lavhashkørsel, vil det være i overensstemmelse med intentionerne bag lovændringen i 2017 og afbøde de mest vidtgående konsekvenser af lovforslaget

Bliver spirituskørsels-begrebet i overensstemmelse med lovforslaget udvidet til i visse tilfælde også at omfatte kørsel med en promille mellem 0,21 og 0,50, vil der foreligge en kørsel svarende til lavhashkørsel. Når det i lovforslaget foreslås, at sanktionerne for spirituskørsel med en promille mellem 0,21 og 0,50 skal svare til sanktionerne for spirituskørsel mellem 0,51 og 1,20 (der svarer til mellemhashkørsel), vil der således opstå en ny forskel på principperne for sanktionsfastsættelsen for henholdsvis spirituskørsel og hashkørsel, i modstrid med de intentioner, der bar lovændringen i 2017. Lovforslagets bemærkninger ses ikke at komme ind på denne problemstilling. En overensstemmelse med intentionerne bag lovændringen i 2017 vil kunne opnås, hvis sanktionsfastsættelsen for spirituskørsel med en promille mellem 0,21 og 0,50 kommer til at svare til sanktionsfastsættelsen for lavhashkørsel.

Dermed vil den ovenfor under pkt. 3.1. beskrevne dramatiske forskelsbehandling mellem førere, der

har haft kørekort i henholdsvis over og under 3 år, blive afbødet væsentligt, navnlig derved, at tidligere afgørelser om spiritus- eller narkokørsel ikke vil have gentagelsesvirkning på spirituskørsel efter den foreslåede § 53, stk. 2 (kørsel i intervallet 0,21 - 0,50 promille)

4.2. Imødegåelse af forskellen i strafudmålingen for uagtsomt manddrab efter om den pågældende fører er omfattet af den foreslåede udvidelse af spirituskørsels-begrebet eller ej.

En imødegåelse af den dramatiske forskelsbehandling, der vil ske mellem førere, der dømmes for uagtsomt manddrab i forbindelse med en kørsel med en promille i intervallet 0,21 og 0,50, alt efter om de pågældende er omfattet af det foreslåede udvidede spirituskørsels-begreb eller ej, jf. ovenfor i afsnit 3.2., vil kunne ske ved, at det af straffelovens § 241 kommer til at fremgå, at den skærpelse, der sker af straffen for uagtsomt manddrab, der er begået under spirituskørsel, ikke omfatter spirituskørsel efter den foreslåede nye bestemmelse i færdselslovens § 53, stk. 2, f.eks. således at bestemmelsen formuleres således:

§ 241

Den, som uagtsomt forvolder en andens død, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder eller under særligt skærpende omstændigheder med fængsel indtil 10 år. Er forholdet begået i forbindelse med spirituskørsel efter færdselslovens § 53, stk. 1, eller 3, overtrædelse af [færdselslovens § 54](#), stk. 1 eller 2, særligt hensynsløs kørsel eller de groveste hastighedsovertrædelser, anses dette som en særligt skærpende omstændighed.¹

(En tilsvarende ændring bør ske af straffelovens § 249 om uagtsom betydelig legemsbeskadigelse)

Roskilde, den 14. januar 2025

Aarhus, den 14. januar 2025

Niels Waage

Mikhael Andersen

Fhv. retspræsident

Specialkonsulent, Østjyllands politi

¹ Det bør i den forbindelse overvejes at ændre straffelovens § 241, 2. pkt. yderligere, således at heller ikke *lavhashkørsel* skal anses som en særligt skærpende omstændighed ved uagtsomt manddrab. Hermed ville man fjerne det paradoks, der ligger i, at bemærkningerne til forslaget til ovennævnte ændring af færdselsloven fra 2017 formentlig må forstås således, at en lavhashkørsel ikke i sig selv bevirker, at der foreligger en uagtsomhed, der er tilstrækkelig betydelig til, at der dømmes for uagtsomt manddrab, samtidig med at en lavhashkørsel begået i forbindelse med *en anden forseelse*, der bevirker, at der dømmes for uagtsomt manddrab, medfører en strafforhøjelse fra bøde til 3 års ubetinget fængsel. Dette er f.eks. sket ved en Vestre Landsrets dom af 29. april 2024, refereret i Tidsskrift for Kriminalret 2024, side 133. Procesbevillingsnævnet har den 22. november 2024 givet tilladelse til, at denne dom ankes til Højesteret. Om problematikken kan henvises til Niels Waage Spiritus- og narkokørsel, 8. udgave, s. 463-470.